

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 259/07-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť Š. E., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 p o r u š i l základné právo Š. E. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. Š. E. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 55 000 Sk (slovom päťdesiatpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Š. E. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. J. Č., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2007 doručená s'ťažnosť Š. E., K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999.

Zo s'ťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že s'ťažovateľ ako jeden z viacerých navrhovateľov podal 23. februára 1999 okresnému súdu návrh na začatie konania vo veci „*určenia vlastníctva do dedičstva proti odporcom M. F. a spol.*“. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 20 C 176/1999.

Predmetom konania sa neskôr stalo zaplatenie rôznych peňažných súm žalovanými jednotlivým žalobcom, ktoré majú podľa tvrdení žalobcov zodpovedať ich zákonným podielom z vyplatených kúpnych cien žalovaným, ktoré im boli vyplatené po tom, ako zdedili v celosti nehnuteľnosti po nebohom M. E., ktorý je ich právnym predchodcom

a ktorý prevzal aj podiely ustupujúcich dedičov, po ktorých sú žalobcovia právnymi nástupcami.

Okresný súd medzitýmnym rozsudkom zo 4. novembra 2003 rozhodol, že nárok sťažovateľa (ako jedného zo žalobcov) je, čo sa právneho základu týka, opodstatnený v plnom rozsahu s tým, že o konkrétnej výške uplatnených nárokov rozhodne okresný súd v konečnom rozsudku.

Po odvolaní žalovaných rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 17 Co 16/04-215 z 15. októbra 2004 tak, že medzitýmny rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie v podstate z toho dôvodu, že okresný súd o návrhu na zmenu žaloby nerozhodol, dopustil sa i niektorých ďalších procesných pochybení a nezabezpečil si potrebný dedičský spis. Spis bol okresnému súdu vrátený 16. novembra 2004. Od tohto dátumu až do 9. augusta 2005, keď uznesením č. k. 20 C 176/99-230 rozhodol o pripustení zmeny žaloby v zmysle úpravy petitu, okresný súd vo veci vôbec nekonal.

Na zdĺhavý postup okresného súdu podal sťažovateľ 26. apríla 2006 sťažnosť v zmysle § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene niektorých zákonov predsedovi okresného súdu, ktorý ju uznal ako dôvodnú.

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 9. júna 2006. Ďalšie pojednávania sa uskutočnili 10. novembra 2006, 5. februára 2007, 5. marca 2007 a 16. mája 2007. Konanie však do podania sťažnosti ústavnému súdu nie je právoplatne skončené, z čoho sťažovateľ vyvodil porušovanie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 porušil základné právo Š. E. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods.

2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Š. E. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 55 000.- Sk (slovom päťdesiatpäťtisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Š. E. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 296.-Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. J. Č. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Požiadavku na priznanie primeraného finančného zabezpečenia sťažovateľ odôvodnil najmä tým, že z dôvodu neukončeného sporu „*neustále žijem v pretrvávajúcom pocite a stave nepríjemnosti, nervozity, faktickej bezmocnosti, krivdy zo strany okresného súdu, poníženosti, úzkosti a neistoty z 8 ročnej doby konania a jeho neustále oddáľovaného právoplatného skončenia*“.

Ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 259/07-22 zo 6. decembra 2007.

Sťažovateľ podaním z 2. januára 2008 ústavnému súdu oznámil, že na vykonaní ústneho pojednávania pred ústavným súdom netrvá.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 2347/06 zo 4. januára 2008, v ktorom popísal priebeh doterajšieho konania a zdôraznil, že ide o vec po vecnej stránke zložitejšiu, pretože v konaní na strane žalobcu i žalovaného vystupuje viacero účastníkov, z ktorých v priebehu konania niektorí zomreli, bolo potrebné zisťovať okruh dedičov, ako aj preto, že bolo potrebné zabezpečiť množstvo listinných dôkazov. Po právnej stránke vec nie je zvlášť náročná, hoci procesné aktivity žalobcov a v niektorých prípadoch aj ich neprítomnosť na pojednávaniach má vplyv na dĺžku konania. Okresný súd uznal, že v čase

od 24. novembra 2004 vo veci plynule nekonal. Pôvodne určená zákonná sudkyňa prerušila 31. decembra 2004 výkon funkcie sudcu, následne bola vec pridelená inému sudcovi, ktorý funkciu sudcu vykonával na okresnom súde iba do 30. novembra 2005, neskôr 2. decembra 2005 ďalšej sudkyňi a 19. decembra 2005 sudcovi JUDr. V., ktorý od roku 2006 vo veci plynule koná.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s odôvodnením, že okresný súd vo veci nekonal o jeho žalobe bez zbytočných prietahov a dosiaľ vo veci nerozhodol.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu vecí. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Posúdením namietaného konania sp. zn. 20 C 176/1999 bolo určenie vlastníctva po poručiťelke. Podľa prvého kritéria ústavný súd zhodnotil, že konanie nie je po právnej stránke zložitú. Opak netvrdil v konaní pred ústavným súdom ani okresný súd. Ani po skutkovej stránke nepovažuje ústavný súd konanie za osobitne zložitú, hoci je pravdou, že v ňom vystupuje na strane žalobcu i žalovaného viacero subjektov.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie s'ťažovateľa, pričom nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o jeho podiele na zbytočných priet'ahoch v konaní.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z obsahu pripojeného spisu okresného súdu.

Ako vyplynulo z obsahu pripojeného spisu okresného súdu, s'ťažovateľ spolu s ďalšími ôsmimi žalobcami svoju žalobu smerujúcu proti v tom čase štyrom žalovaným doručil okresnému súdu 23. februára 1999. Z ďalšieho priebehu konania sp. zn.

20 C 176/1999, s ktorým sa ústavný súd oboznámil, je zrejmé, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v čase od 30. augusta 2000, keď žiadal od katastrálneho úradu kópie kúpnych zmlúv uzavretých medzi žalovanými ako predávajúcimi a I., a. s., K., ako kupujúcim, do 7. februára 2001, keď nariadil pojednávanie na 2. apríl 2001, v čase od 16. novembra 2004, keď bol spis vrátený okresnému súdu, do 9. augusta 2005, keď uznesením č. k. 20 C 176/99-230 rozhodol o pripustení zmeny žaloby v zmysle úpravy petitu doručenej okresnému súdu 11. decembra 2002, a v čase od 9. augusta 2005, keď uznesením č. k. 20 C 176/99-230 rozhodol o pripustení zmeny žaloby, do 2. mája 2006, keď nariadil pojednávanie na 9. jún 2006.

Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní trvajúcim dosiaľ viac než osem rokov teda v priebehu doterajšieho konania predstavuje minimálne 23 mesiacov.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade je celková doterajšia dĺžka konania zjavne neprimeraná zložitosti, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu a je ovplyvnená predovšetkým nečinnosťou okresného súdu počas doby minimálne 23 mesiacov, ktorú z hľadiska požiadavky zachovania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemožno ospravedlniť, ústavný súd konštatoval, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 porušil základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 55 000 Sk s ohľadom na stav právnej neistoty, ktorý bol spôsobený postupom okresného súdu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia základného práva sťažovateľov, ako aj s ohľadom na spôsob postupu okresného súdu v ich veci považuje za primerané v sume 55 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. Č. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 6 296 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2007 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2 x 2 970 Sk a 2 x 178 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2008